

ΜΕΡΟΣ *Π*ΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Από το ημερολόγιο του δρα Γουάτσον

Βρήκα τον Σέρλοκ Χολμς στην παραλία. Στεκόταν σαν μεγάλος μαύρος γύπας σε έναν τεράστιο βράχο και αγνάντευε τη θάλασσα. Μακριά στον ορίζοντα, ο πρωινός ήλιος σηκωνόταν πάνω από τα γκριζα κύματα της φουσκοθαλασσιάς, βάφοντας τα νερά με εκτυφλωτικές πορτοκαλί ανταύγειες. Ο Χολμς φαινόταν να μην έχει αντιληφθεί ότι πλησίαζα. Τα αυστηρά, γερακίσια χαρακτηριστικά του, λουσμένα στο φως της αυγής, έδειχναν ότι ήταν χαμένος στις σκέψεις του. Ωστόσο, όταν έφτασα δίπλα του, μου απευθύνθηκε χωρίς να αποσύρει το βλέμμα του από τη θάλασσα.

«Βλέπω ότι επιδόθηκες στις δικές σου έρευνες, Γουάτσον».

«Μάλλον ήταν περισσότερο ένστικτο. Όταν κατέβηκα για πρωινό και είδα πως είχες φύγει, ήξερα πού θα σε βρω. Νομίζω ότι ακόμα και ο Λεστράντ θα το είχε συμπεράνει αυτό».

Ο Χολμς γέλασε τραχιά και η όψη του μαλάκωσε για λίγο. «Νομίζω πως έχεις δίκιο», είπε. Ψαχουλεύοντας στην τσέπη του παλτού του, έβγαλε μια ταμπακιάρα και ένα κουτί σπίρτα.

«Θέλεις;» ρώτησε αφού άναψε ένα τσιγάρο, κρύβοντας με τις χούφτες του το σπύρτο για να προστατεύσει την αδύναμη φλόγα από τον αέρα.

Αρνήθηκα κουνώντας το κεφάλι.

Για λίγη ώρα μείναμε σιωπηλοί και παρακολουθούσαμε τα γκρίζα κύματα να ξεσπούν με ορμή στην ακτή, ενώ στην άλλη άκρη του κόλπου η ταραγμένη θάλασσα έσκαγε στα απόκρημνα, άγρια βράχια αφρίζοντας.

«Πόσο μακριά φαίνεται να βρισκόμαστε τώρα, Γουάτσον», είπε επιτέλους ο φίλος μου, «από το ανθρωπόπλαστο Λονδίνο. Από τα τεχνητά αυτά σύνορα που δημιουργούμε για να διατηρούμε υπό έλεγχο τη φύση. Είναι τόσο εύκολο να ξεχάσει κανείς την ασύλληπτη δύναμή της όταν βρίσκεται κλεισμένος σε αυτή την πόλη. Αλλά εδώ, με τον άνεμο, τα κύματα και τον ουρανό –τον απέραντο ουρανό απαλλαγμένο από καμπαναριά και στέγες– αναλογιζόμαστε πόσο μικροί είμαστε, πόσο μάταιες είναι οι πράξεις μας καθώς διαβαίνουμε με αλαζονεία το μονοπάτι της ζωής. Καιρό αφότου εσύ κι εγώ θα σαπίζουμε στο χώμα κάποιου παλιού νεκροταφείου, αυτή η παραλία, αυτός ο ουρανός κι αυτά τα κύματα θα βρίσκονται ακόμα εδώ».

«Μια σκέψη άκρως μελαγχολική».

«Μόνο επειδή την κάνει τέτοια η γενικότερη ψυχολογία μου. Χαίρομαι, παλιόφιλε, που με έπεισες να έρθω διακοπές. Βρήκα χρόνο να σκεφτώ – να σκεφτώ πραγματικά. Χωρίς πελάτες, παρεμβολές και άλλους διανοητικούς περισπασμούς».

«Και πού σε οδήγησαν οι σκέψεις σου;»

Ο Χολμς ανασήκωσε τους ώμους. «Δεν είμαι βέβαιος. Σκέφτομαι ακόμα...» Έκανε μια παύση και τράβηξε μια μεγάλη ρουφηξιά από το τσιγάρο του.

«Ναι, αυτό το κατάλαβα», είπα. «Αλλά είναι η φύση των σκέψεών σου που με απασχολεί».

«Νομίζω πως έρχεται η ώρα να αποσυρθώ από τη δραστηριότητα του ντετέκτιβ».

Χαμογέλασα. «Ήμουν σίγουρος ότι θα το έλεγες αυτό».

Ο Χολμς ανασήκωσε το ένα φρύδι. «Πόσο διορατικό από μέρους σου!» Ένα αμυδρό χαμόγελο τρεμόπαιξε στιγμιαία στα χείλη του.

«Είναι κατανοητό. Τελευταία δεν είχες ενδιαφέρουσες υποθέσεις, κι αυτό σου άφησε χρόνο να σκεφτείς, να στοχαστείς και να κάνεις απολογισμό της ζωής σου. Ο καιρός περνάει γρήγορα. Σε λίγο ξημερώνει ένας νέος αιώνας. Σε λίγα χρόνια θα είμαι πενήντα, ηλικία στην οποία οι περισσότεροι σκέφτονται να απαλλαχθούν από τα δεσμά της εργασίας και των ευθυνών, με αντάλλαγμα ημέρες γαλήνης και περισσότερες ώρες ύπνου...»

Το ισχνό, γλομό του πρόσωπο χαλάρωσε και χαμογέλασε ξανά. «Τα χρόνια που πέρασες κοντά μου δεν πήγαν χαμένα. Είδες και παρατήρησες».

«Όμως εσύ διαφέρεις από τους περισσότερους ανθρώπους. Και το να γυρίσεις την πλάτη στη δίωξη και την εξιχνίαση εγκλημάτων για να αποσυρθείς και...»

«Και να μελετήσω τις μέλισσες. Έχω σκεφτεί πολλές φορές ότι θα ήθελα να τις μελετήσω. Θαυμάζω την εργατικότητα, την οργάνωση και την προσήλωση που δείχνουν στο έργο τους».

«Σταμάτα, Χολμς!» φώναξα με κάποια ένταση. «Σταμάτα αμέσως! Δεν πρέπει να υποκύψεις σε αυτή τη δυσθυμία. Πολέμησέ την όπως πολέμησες τον Μοριάρτι στους καταρράκτες του Ράιχενμπαχ. Είσαι ο ίδιος όπως παλιά. *Ούτε η ηλικία δύναται σε μαράνει...*»

«Α, βλέπω πρόσθεσες και τον Σαίξπηρ στις δραστικές απόπειρες πειθούς σου. Να μου λείπει η ποίηση». Τα σκοτεινιασμένα μάτια του μου έριζαν ένα ζοφερό κεραυνοβόλο βλέμμα και αφού πέταξε το μισοκαπνισμένο τσιγάρο του στην άμμο γύρισε προς το μέρος μου. Η έκφρασή του ήταν προβληματισμένη και σοβαρή. «Έχεις καλές προθέσεις, Γουάτσον. Πάντα έχεις καλές προθέσεις, και στο παρελθόν έχω εκμεταλλευθεί και καταχραστεί αυτή σου την καλοσύνη. Το πρόβλημα είναι πως νοιάζεσαι για εμένα και επομένως η κρίση σου είναι άχρηστη. Τι θέση μπορεί να έχει η αντικειμενική κρίση στα κλαυουρίσματα ενός πολυαγαπημένου φίλου; Εγώ, όπως πάντοτε, λογοδοτώ μόνο στο μυαλό μου, στις διανοητικές μου λειτουργίες που δεν τρέφουν συμπάθειες για κανέναν. Αυτές θα με οδηγήσουν, αυτές θα αποτελέσουν τον πολικό μου αστέρα και όχι εσύ, αγαπητέ μου Γουάτσον».

Και κάπως έτσι, ο Χολμς έκανε μεταβολή και κατευθύνθηκε στην ακροθαλασσιά. Δεν ήταν η πρώτη φορά που τα λόγια του με είχαν πληγώσει, αλλά βρήκα μια κάποια παρηγοριά στο γεγονός ότι δεν είχαν τέτοια πρόθεση. Ο Χολμς πίστευε πως η αλήθεια είναι αγνή και πρέπει κανείς να την ασπάζεται και να την εκφράζει ελεύθερα, όσο επίπονο κι αν είναι όχι μόνο για τους άλλους, αλλά και για τον ίδιο.

Συνέχισα να τον κοιτάζω, τώρα που η λεπτή του σιλουέτα φεγγοβολούσε μπροστά από τον ήλιο που ανέτειλε. Αγνόησα τη θάλασσα με τους ώμους βυθισμένους στις μεγάλες πτυχές του παλτού του και για πρώτη φορά από τότε που ξέρω τον Χολμς, τον λυπήθηκα.

Χρειάστηκε να χρησιμοποιήσω όλη μου την επιχειρηματολογία για να πείσω τον φίλο μου να έρθουμε διακοπές στις ακτές

του Ντέβονσαϊρ. Είχε τις μαύρες του εδώ και καιρό και ήξερα ότι αν κάτι δεν τον ταρακουνούσε και δεν του άλλαζε τη διάθεση, θα βυθιζόταν ακόμα πιο βαθιά στον μόνιμο λάκκο της απελπισίας όπου έπεφτε κάθε φορά που τον έπιανε μελαγχολία. Αλλά για κάποιο λόγο, αυτή τη φορά τα πράγματα ήταν πολύ χειρότερα.

Η ψυχική ισορροπία του διαταρασσόταν πολύ εύκολα, όπως συμβαίνει με όλα τα σπουδαία μυαλά. Μετά από μια άνοιξη που πέρασε δίχως σχεδόν καμία ενδιαφέρουσα υπόθεση να του απασχολήσει το μυαλό, ακολούθησαν τα νέα, στις αρχές Ιουνίου, ότι ο αδελφός του, ο Μάικροφτ, είχε υποστεί εγκεφαλικό. Για μερικές ημέρες ο Μάικροφτ χαροπάλευε, αλλά χάρη στα ψυχικά του αποθέματα κατάφερε και κρατήθηκε στη ζωή. Η ανάρρωσή του ήταν σχετικά καλή, αλλά τώρα ήταν καθηλωμένος σε αναπηρικό καροτσάκι και η μοίρα του αυτή τον είχε κάνει πιο αφίθυμο. Για τον Χολμς η εμπειρία ήταν θετική. Παρότι στις έρευνές του είχε έρθει πολλές φορές αντιμέτωπος με τον θάνατο, ήταν πάντοτε στο πλαίσιο της δουλειάς. Ο θανάσιμος κίνδυνος που διέτρεξε ο Μάικροφτ ξύπνησε τις ευαισθησίες του φίλου μου. Η επίδραση ήταν διττή. Από τη μια τον έκανε να συνειδητοποιήσει πόσο ενδιαφερόταν για τον ευτραφή αδελφό του, και από την άλλη του υπενθύμισε τη δική του τρωτή φύση. Συνήθως ο νους του Χολμς προσηλωνόταν τόσο σε συγκεκριμένα ενδιαφέροντα—όπως να ανακαλύψει τα σχετικά άγνωστα μοτέτα του Λάσσο ή να γράψει μια μονογραφία για κάποια απόκρυφη πτυχή της εξιχνίασης εγκλημάτων—ώστε ποτέ δεν σκέφτηκε ότι οι κόκκοι της άμμου συνέχιζαν να πέφτουν, δίχως γυρισμό, μέσα από το στενό άνοιγμα της κλεψύδρας της ζωής, αδειάζοντάς την.

Παλιότερα θα είχα πει ότι το μόνο που χρειαζόταν ο Χολμς ήταν μία δύσκολη υπόθεση να τον βγάλει από τη δυσθυμία που τον κυριεύε όταν οι μέρες περνούσαν αργά, χωρίς κάποια πρόκληση που θα τον έκανε να εξασκήσει τις ερευνητικές του ικανότητες. Όμως τώρα συνειδητοποίησα ότι απαιτούνταν μια ριζοσπαστικότερη λύση. Σκέφτηκα πως αν κατόρθωνα να τον απομακρύνω για λίγο από το οικείο σκηνικό του Λονδίνου, ένα καινούργιο περιβάλλον θα του αναζωογονούσε τον νου, κι αυτό θα αποτελούσε την απαρχή της διαδικασίας ανάρρωσης. Για να είμαι ειλικρινής, ήλπιζα ότι η λύση στο πρόβλημά μου θα μου ερχόταν ενώ περπατούσαμε στην κορυφή του γκρεμού και αναπνέαμε τον αναζωογονητικό θαλασσινό αέρα.

Εκείνη την περίοδο είχα επιστρέψει στην παλιά μου κατοικία στην Μπέικερ Στριτ για όσο η σύζυγός μου επισκεπτόταν την άρρωστη αδελφή της στην Αμερική, ταξίδι που πιθανότατα θα διαρκούσε έξι με εννιά μήνες. Δεν μου άρεσε η ιδέα να μείνω μόνος για το μεγάλο διάστημα που θα έλειπε και πίστευα ότι η παρουσία μου στο οίκημα υπ' αριθμόν 221B της Μπέικερ Στριτ ίσως βοηθούσε τον Χολμς να ξαναζωντανέψει και να βρει πάλι τον εαυτό του. Ωστόσο, λίγες μόνο εβδομάδες από τότε που άρχισα να ζω μαζί του, κατάλαβα ότι θα χρειαζόταν κάτι πολύ περισσότερο από την παρουσία ενός παλιού συγκατοίκου για να του φτιάξει τη διάθεση. Κάτι άλλο έπρεπε να γίνει.

Έμαθα για το Σαμφάιρ Κότατζ που βρισκόταν κοντά στο χωριό Χάουντεν, στο Ντέβον, από τον Κόθορν, έναν από τους καινούργιους φίλους μου στη λέσχη όπου παίζαμε μπιλιάρδο. Είχε πάει εκεί τη γυναίκα του μετά από μια σοβαρή επέμβαση και απ' ό,τι φαίνεται η απομόνωση και ο καθαρός αέρας την είχαν βοηθήσει να αναρρώσει όχι μόνο σωματικά, αλλά

και ψυχολογικά. Έτσι, φάνταζε να είναι η τέλεια θεραπευτική αγωγή για τον φίλο μου. Μερικές εβδομάδες μακριά από την καπνιά του Λονδίνου και το υπερβολικά οικείο περιβάλλον, που πλέον έπνιγε ψυχολογικά τον Χολμς, μπορεί να είχαν ευεργετικά αποτελέσματα και για εκείνον. Φυσικά, το πρόβλημα ήταν να τον πείσω για το όφελος αυτών των διακοπών.

Μετά από πολλά καλοπιάσματα και μεγάλη επιμονή, αλλά και με τη βοήθεια της σπιτονοικοκυράς μας, της κυρίας Χάντσον, που, πονηρή όπως ήταν, είχε παρατηρήσει κι εκείνη την αλλαγή στη συμπεριφορά του νοικάρη της, τα κατάφερα. Τελικά ο Χολμς συμφώνησε να έρθει μαζί μου στο Ντέβον μόνο για μία εβδομάδα «και ούτε λεπτό παραπάνω».

Ήταν μια αρχή.

Κι έτσι, ένα ηλιόλουστο απόγευμα του Ιουλίου φτάσαμε στο μικρό ασβεστωμένο σπιτάκι στην άκρη του γκρεμού, ίδιο θαρρείς με γιγάντιο γλάρο κουρνιασμένο στον βράχο. Είχαμε πάρει το τρένο μέχρι το Τότνες και ύστερα ναυλώσαμε μια μικρή άμαξα για το υπόλοιπο της διαδρομής, αλλά και για να την έχουμε ως μεταφορικό μέσο καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής μας. Αυτά έγιναν δύο μέρες πριν από τη συζήτησή μας στην παραλία.

Όταν φτάσαμε, τακτοποιηθήκαμε γρήγορα στο κατάλυμα και, παρότι ασυνήθιστα σιωπηλός, ο Χολμς ήταν ευχάριστος. Τις περισσότερες φορές πήγαινε μοναχικούς περιπάτους, παίρνοντας μαζί του ένα μονοκιάλι που βρήκε σε ένα από τα ντουλάπια του σπιτιού, ή καθόταν μπροστά από τη φωτιά, με αναδιπλωμένα τα μακριά του πόδια, και κρατούσε σημειώσεις με κόκκινο μελάνι σε ένα μεγάλο αντίτυπο του *Δρόμου του Προσκυνητή* που είχε φέρει μαζί του.

Πάντοτε θεωρούσα τον εαυτό μου υπομονετικό, και γνώ-

ριζα ότι θα χρειαζόταν χρόνος για να λυθεί ο συναισθηματικός κόμπος που κρατούσε δέσμιο τον πραγματικό χαρακτήρα του φίλου μου. Όσο απελπιστικό κι αν ήταν να τον βλέπω έτσι, ήξερα ότι έπρεπε να περιμένω, και ήμουν διατεθειμένος να το κάνω.

Σηκώθηκα και τεντώθηκα, χωρίς να έχω ξυπνήσει καλά καλά. Ο Χολμς είχε ήδη εξαφανιστεί πίσω από έναν μεγάλο βράχο στο χείλος της ακτής. Η παραλία ήταν εντελώς έρημη. Γλάροι στριφογύριζαν ψηλά από πάνω μου και οι στριγκές, τραχιές κραυγές τους αντηχούσαν πάνω από τη βοή του κύματος. Ήμουν έτοιμος να κάνω μεταβολή και να επιστρέψω στο σπιτάκι, όταν ξαφνικά ένας άλλος ήχος προστέθηκε στην какоφωνία. Ήταν η φωνή του Χολμς. Είχε ξεπροβάλει πίσω από τα βράχια και τώρα έτρεχε προς το μέρος μου με τα χέρια απλωμένα μπροστά σαν ικέτης.

«Γουάτσον...»

Έκανα μερικά ασταθή βήματα προς το μέρος του και ξαφνικά πάγωσα. Είδα ότι τα χέρια του έσταζαν αίμα.